קמג: הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קטז קיז

לִקְרוֹת, אֲבָל כְּשֶׁאוֹמֵר אוֹתוֹ (ג) דֶּרֶךְ תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, מֻתָּר. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אוֹמֵר מִזְמוֹר שֶׁלָּם, (ד) אָסוּר לְשַׁנּוֹת מִלָּשׁוֹן יָחִיד לְרַבִּים אוֹ לְהֵפֶךְ (טור והרא"ש פרק הקורא עומד (מגילה פ"ג סי' מ) בשם הרבינו יונה):

קיז דִּיני בְּרָכַת הַשָּׁנִים: וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת ל"ג (ע"א). ב תַּעֲנִית ד' (ע"א). ג טור בְּשֵׁם הָרא"ש (שם פ"א סי' ד). ד שָׁם בַּגְּמָרָא. ה סוף פֶּרֶק קַמָּא דְּתַעֲנִית (יד:).

א א[א] בְּרָכַת (פ) [א] (א) הַשָּׁנִים צָרִיךְ לוֹמַר בָּהּ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים וְתַן טַל וּמָטָר. ב[ב]וּמַתְחִילִין לִשְׁאֹל מָטָר בְּחוּצָה לָאָרֶץ (ב) * [ג]בִּתְפִלַּת עַרְבִית (ג) שֶׁל יוֹם (ג) שִׁשִּׁים אַחַר תְּקוּפַת תִּשְׁרֵי, (וְיוֹם הַתְּקוּפָה הוּא בְּכָלָל (ג) (ד) הַשִּׁשִּׁים. הגהות מיימוני פרק ב' (פוסק י), (ד) [ד] (ה) [ד]וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַתְחִילִין לִשְׁאֹל (ו) מִלֵּיל שְׁבָעָה בְּמַרְחֶשְׁוָן. (ז) וְשׁוֹאֲלִין * עַד תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל עֶרֶב יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ פּוֹסְקִין מִלִּשְׁאֹל: **ב** [ה]יְחִידִים הַצָּרִיכִים לְמָטָר בִּימוֹת הַחַמָּה, (ח) אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים, אֶלָּא (ה) (ט) בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וַאֲפִלּוּ עִיר גְּדוֹלָה כְּנִינְוֵה אוֹ אֶרֶץ אַחַת כֻּלָּהּ כְּמוֹ סְפָרַד בְּכוּלָּהּ אוֹ אַשְׁפְּנַז בְּכוּלָּהּ, כְּיְחִידִים דָּמוּ בְּשׁוֹמֵעַ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

תַּחֲלוּאֵי הַגּוּף, וּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ג) כָּתַב שֶׁכָּפָה גְּדוֹלִי יִשְׂרָאֵל מַרְגָּלָא בְּפִמְיְהוּ לוֹמַר כֵּן, וּמִיָּשַׁב דִּבְרֵי הַשַּׂ"ס, עַיֵּן שָׁם. וּבִתְשׁוּבַת הָרי"ו מוֹלְכוֹ (כת"י סי' קט) כָּתַב שֶׁאִם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלֶה עָדִיף בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וְהֵיכִינוּ תְּפִלָּה בְּפֵרוּשׁ, וּבִרְפָאֵנוּ בְּמַהֲשָׁבָה לְבַד, וְהִבְדִּילוּ יוֹסֵף (סי' קיט סק"א) כָּתַב עַל זֶה, שֶׁמִּתְּפוּס מִפּוּם רַבֵּנוּ קָשִׁישׁ שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִים בִּבְרָכַת רְפָאֵנוּ וְכֵן אֲנִי נוֹהֵג. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

א [א] **הַשָּׁנִים.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשֶׁלְמֵי צִבּוּר (מש"כ בברכות העמידה ברכה ט סוף אות א), וּבָרוּךְ שֶׁנָּתַנוּ בִּלְתִּי נ"א וְהִנּוּן קְמוּצָה. וּמַה שֶּׁכָּתַב בָּאֲבוּדְרָהָם שֶׁנּוֹתְנִינוּ הוּא טָעוּת סוֹפֵר, שֶׁהֲרֵי אוֹמַר תֹּכַח אַחֲרִיתָהּ' לְשׁוֹן יָחִיד, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּגַם בְּנוּסַח אַשְׁכְּנַזִּים שֶׁאֵין אוֹמְרִים 'וְתִהְיֶה אַחֲרִיתָהּ' מִכָּל מָקוֹם אֵין לְשַׁנּוֹת לוֹמַר 'שֶׁנּוֹתְנִינוּ' רַק 'שֶׁנָּתַנּוּ' בְּקָמַ"ץ הַנּו"ן, וְכֵן הַמִּנְהָג: [ד] **וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ו), בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּזִי' חֶשְׁוָן וְשָׁאַל כְּמִנְהָג אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יָמִים מְעַטִּים, (וְשׁוּב חָזַר) [וְיָצָא] לְחוּץ לָאָרֶץ, כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל לֹא יִפְסִיק. וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן ע"ג אִם שָׁכַח בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְהָרֵב מהורר"א יִצְחָקִי זלה"ה שֶׁשָּׁמַע מִמְּהָרַ"ר מוֹלְכוֹ זלה"ה שֶׁמְּהָרַ"ר גוטה ז"ל וְכָמָּה גְּדוֹלִים אֲחֵרִים שֶׁחָלְקוּ עַל מוֹהֲרִיקַ"ש בָּזֶה וְכָתְבוּ דְּשׁוֹאֵל כִּבְנֵי חוּץ לָאָרֶץ, וְכֵן פָּסַק בִּתְשׁוּבַת דִּבֵּר שְׁמוּאֵל סִימָן שכ"ג. וּפְרִי חָדָשׁ (ס"ב) פָּסַק שֶׁבְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאוּ לְחוּץ לָאָרֶץ כָּל זְמַן שֶׁדַּעְתָּם לַחֲזוֹר בְּכָל אוֹתָהּ שָׁנָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שׁוֹאֵל כִּבְנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִם אֵין דַּעְתָּם לַחֲזוֹר אֶלָּא אַחַר שָׁנָה אוֹ שְׁנָתַיִם, כְּמוֹ שֶׁלּוֹחֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אִשָּׁה וּבָנִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל כִּבְנֵי חוּץ לָאָרֶץ, עַיֵּן שָׁם: **ב** (ה) **בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.** וְנִרְאֶה דְּלִפְי זֶה כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לִשְׁאֹל מָטָר אַחַר ז' מַרְחֶשְׁוָן תּוֹךְ שִׁשִּׁים לִתְקוּפָה בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, הַיְינוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּלַחַשׁ, אֲבָל לֹא יֹאמַר אוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּקוֹל רָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. וְהַב"ח (ס"ה) כָּתַב, קַבָּלָתִי שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל (סק"ב), הָא דְּצִבּוּר מֻתָּר לְהִתְפַּלֵּל בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, הַיְינוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּלַחַשׁ, אֲבָל לֹא יֹאמַר אוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּקוֹל רָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. וְהַב"ח (ס"ה) כָּתַב, קַבָּלָתִי שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל

בַּאֵר הַיֵּטֵב

אַבְרָהָם (רישׁ הסימן) כָּתַב שֶׁאֵין לָזוּז מִן הַמִּנְהָג שֶׁאוֹמְרִים 'רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ', וְשָׁכַן הוּא בִּמְגִלַּת עֲמָקוֹת:

א (פ) **הַשָּׁנִים.** צָרִיךְ לוֹמַר וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ, וְלֹא מְטוּבֶךָ. הָרא"ש (בתשובה כלל ד סי' כ) וְרַשַּׁ"ל (בתשובה סי' סד). וַעֲטָרַת זְקֵנִים כָּתַב, כְּשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ יֹאמַר מִטּוּבֶךָ וּכְשֶׁהוּא בָּעִיר יֹאמַר מִטּוּבָהּ, עַיֵּן שָׁם הַטַּעַם. וּבְסִדּוּר הָאֲרי"ז ז"ל כָּתַב מִטּוּבָהּ: (ב) **שִׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, בְּתִפְלַּת עַרְבִית שֶׁמַּתְחִיל יוֹם שִׁשִּׁים: (ג) **הַשִּׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, יוֹם שֶׁנִּפְלָה בּוֹ הַתְּקוּפָה מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה. וּלְעוֹלָם שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַתְּקוּפָה לְהַשְׁאֲלָה, דְּאִם הַתְּקוּפָה בֵּיוֹם רִאשׁוֹן קְצָת קֹדֶם הַלַּיְלָה. וּלְעוֹלָם שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַתְּקוּפָה לְהַשְׁאֲלָה, דְּאִם הַתְּקוּפָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן הַשְּׁאֲלָה בְּתִפְלַּת עַרְבִית הַשַּׁיָּכָה לְיוֹם רְבִיעִי: (ד) **וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.** לְפִי שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לִגְשָׁמִים לְפִי שֶׁגְּבוּהָּ הוּא מִכָּל הָאֲרָצוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּגּוֹלָה. וְאָנוּ בְּכָל חוּץ לָאָרֶץ כַּתַּר בְּנֵי גּוֹלָה דְּבָכָל אֲזִלִינַן. בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ לָאָרֶץ אוֹ לְהֵפֶךְ, אִם דַּעְתּוֹ בְּתוֹךְ שָׁנָה לַחֲזוֹר שׁוֹאֵל כְּמְקוֹמוֹ, וְאִם דַּעְתּוֹ אַחַר שָׁנָה, שׁוֹאֵל כְּמְקוֹם שֶׁהוּא שָׁם, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים בְּבֵיתוֹ, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ (ס"ב) וְהֵבִיאוֹ הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א). וּבְסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ה) הִסְכִּים בְּשֵׁם כָּמָּה גְּדוֹלִים לְרַעַת מוֹרֵנוּ הָרַב זַרְחִיָה גוטה וּמוֹרֵנוּ הָרַב יַעֲקֹב מוֹלְכוֹ, דְּכָל אֶחָד יִשְׁאַל כִּבְנֵי הָעִיר הַנִּמְצָא בָּהּ, וּדְלֹא כְּהַפְּרִי חָדָשׁ, עַיֵּן שָׁם, וְלִכְאוֹרָה מִדִּבְרֵי הַבֵּאֵר הַיֵּטֵב (סק"ד) מַשְׁמַע דְּהֵם מַיְירֵי דַּוְקָא בְּאֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר, וְצָרִיךְ לְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת דִּבֵּר שְׁמוּאֵל (סי' שכג) וּבְסֵפֶר יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) כִּי שָׁם מְקוֹרָם: (ו) **מִלֵּיל שְׁבָעָה וְכוּ'.** וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא שָׁאַל מֵחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְעַרְבִית שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, דְּשָׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאֵין מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בַּלַּיְלָה [כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד). וּבְסֵפֶר זְכוֹר לְאַבְרָהָם (ח"א או"ח ערך תפילה סי' קיז) מְצַדֵּד שֶׁלֹּא לַחֲזוֹר בְּדִיעֲבַד, וּכְדַעַת הַלָּכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן ע"ג, וּכְמוֹ בַּהֲזָכָרָה, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִדִּבְרֵי כָּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁרָאִיתִי לֹא מַשְׁמַע כֵּן]: (ז) **וְשׁוֹאֲלִים עַד וְכוּ'.** כְּלוֹמַר וְעַד בְּכָלָל, וְאֵין חִלּוּק בַּפְּסִיקָה בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ: **ב** (ח) **אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ.** וְאַף דְּאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן קי"ט (ס"א) דְּאִם הָיָה צָרִיךְ לְפַרְנָסָה אוֹמְרָהּ בִּבְרַכַת הַשָּׁנִים, שָׁאנֵי פַּרְנָסָה שֶׁהוּא דָּבָר הַצָּרִיךְ לְכָל וְאֵין בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּם אָדָם, (ג) אֲבָל מָטָר יֵשׁ בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּאֲרֵי אַרְצוֹת: (ט) **בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.** וְנִרְאֶה (ז) דְּלִפְי זֶה כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לִשְׁאֹל מָטָר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה אַחַר ז' מַרְחֶשְׁוָן אוֹ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת בַּמְּקוֹמוֹת הַצְּרִיכִין לְכָךְ, דְּהָא אֲפִלּוּ בְּתִקוּפַת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בֵּאוּר הֲלָכָה

מִן מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ לְמְדַבֵּר בְּנוֹכֵחַ: (ג) **דֶּרֶךְ תְּפִלָּה וְכוּ'.** וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל (ה) עַל חוֹלִים בְּרָפָאֵנוּ, וְיֹאמַר רְפָא נָא פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִית רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וְהֵנִי מִילֵּי שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, (ו) אֲבָל בְּפָנָיו אֵין צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ: (ד) **אָסוּר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ אִם אָמְרוּ דֶּרֶךְ תְּפִלָּה, וּכְשֶׁאֵינוֹ אוֹמְרוֹ דֶּרֶךְ תְּפִלָּה (ז) גַּם לְהַגְּהָ"ה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּפֶסוּק אֶחָד:

א (א) **הַשָּׁנִים.** הַנֶּפֶשׁ יְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ' [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הָרא"ש (בתשובה כלל ד סי' כ) וְרַשַּׁ"ל (בתשובה סי' סד)], א[א]וּבְסִדּוּר הָאֲרי"ז 'מִטּוּבָהּ': (ב) **בִּתְפִלַּת עַרְבִית.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה. עַיֵּן בְּדִיעֲבַד (ד"ה בתפילת): (ג) **שֶׁל יוֹם שִׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, בִּתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁמַּתְחִיל יוֹם שִׁשִּׁים, (פ) ב[ב]וְאָז יַכְרִיז הַשַּׁמָּשׁ לְאַחַר הַקַּדִּישׁ קֹדֶם הַתְּפִלָּה 'טַל וּמָטָר', בִּכְדֵי שֶׁיֵּדְעוּ לוֹמַר וְתֵן טַל וּמָטָר, וְאִם לֹא הִכְרִיז אַף עַל פִּי כֵן יֹאמְרוּ: (ד) **הַשִּׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, יוֹם שֶׁנִּפְלָה בּוֹ הַתְּקוּפָה מְחֻשָּׁבִים מִכְּלַל הַשִּׁשִּׁים, אֲפִלּוּ אִם הַתְּקוּפָה נוֹפֶלֶת בַּחֲצִי יוֹם אוֹ אַחַר כָּךְ, רַק שֶׁיְּהֵא קְצָת קֹדֶם הַלַּיְלָה. (ג) וּלְעוֹלָם שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַתְּקוּפָה לְהַשְׁאֲלָה, דְּאִם הַתְּקוּפָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן הַשְּׁאֲלָה בִּתְפִלַּת עַרְבִית הַשַּׁיָּכָה לְיוֹם רְבִיעִי: (ה) **וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.** לְפִי שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לִגְשָׁמִים לְפִי שֶׁגְּבוּהָּ הוּא מִכָּל הָאֲרָצוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּגּוֹלָה. וְאָנוּ בְּכָל חוּץ לָאָרֶץ כַּתַּר בְּנֵי גּוֹלָה דְּבָכָל אֲזִלִינַן. בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ לָאָרֶץ אוֹ לְהֵפֶךְ, אִם דַּעְתּוֹ בְּתוֹךְ שָׁנָה לַחֲזוֹר שׁוֹאֵל כְּמְקוֹמוֹ, וְאִם דַּעְתּוֹ אַחַר שָׁנָה, שׁוֹאֵל כְּמְקוֹם שֶׁהוּא שָׁם, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים בְּבֵיתוֹ, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ (ס"ב) וְהֵבִיאוֹ הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א). וּבְסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ה) הִסְכִּים בְּשֵׁם כָּמָּה גְּדוֹלִים לְרַעַת מוֹרֵנוּ הָרַב זַרְחִיָה גוטה וּמוֹרֵנוּ הָרַב יַעֲקֹב מוֹלְכוֹ, דְּכָל אֶחָד יִשְׁאַל כִּבְנֵי הָעִיר הַנִּמְצָא בָּהּ, וּדְלֹא כְּהַפְּרִי חָדָשׁ, עַיֵּן שָׁם, וְלִכְאוֹרָה מִדִּבְרֵי הַבֵּאֵר הַיֵּטֵב (סק"ד) מַשְׁמַע דְּהֵם מַיְירֵי דַּוְקָא בְּאֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר, וְצָרִיךְ לְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת דִּבֵּר שְׁמוּאֵל (סי' שכג) וּבְסֵפֶר יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) כִּי שָׁם מְקוֹרָם: (ו) **מִלֵּיל שְׁבָעָה וְכוּ'.** וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא שָׁאַל מֵחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְעַרְבִית שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, דְּשָׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאֵין מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בַּלַּיְלָה [כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד). וּבְסֵפֶר זְכוֹר לְאַבְרָהָם (ח"א או"ח ערך תפילה סי' קיז) מְצַדֵּד שֶׁלֹּא לַחֲזוֹר בְּדִיעֲבַד, וּכְדַעַת הַלָּכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן ע"ג, וּכְמוֹ בַּהֲזָכָרָה, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִדִּבְרֵי כָּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁרָאִיתִי לֹא מַשְׁמַע כֵּן]: (ז) **וְשׁוֹאֲלִים עַד וְכוּ'.** כְּלוֹמַר וְעַד בְּכָלָל, וְאֵין חִלּוּק בַּפְּסִיקָה בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ: **ב** (ח) **אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ.** וְאַף דְּאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן קי"ט (ס"א) דְּאִם הָיָה צָרִיךְ לְפַרְנָסָה אוֹמְרָהּ בִּבְרַכַת הַשָּׁנִים, שָׁאנֵי פַּרְנָסָה שֶׁהוּא דָּבָר הַצָּרִיךְ לְכָל וְאֵין בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּם אָדָם, (ג) אֲבָל מָטָר יֵשׁ בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּאֲרֵי אַרְצוֹת: (ט) **בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.** וְנִרְאֶה (ז) דְּלִפְי זֶה כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לִשְׁאֹל מָטָר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה אַחַר ז' מַרְחֶשְׁוָן אוֹ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת בַּמְּקוֹמוֹת הַצְּרִיכִין לְכָךְ, דְּהָא אֲפִלּוּ בְּתִקוּפַת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) וּבִרְכֵי יוֹסֵף (סי' קיט סק"א) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"א) דְּלֹא כְּהַמַּחְמִירִין דַּוְקָא לְכָל בְּשׁוּמַע תְּפִלָּה: (ו) פְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א) בְּשֵׁם הַלְבוּשׁ: (ז) בְּאֵר הַגּוֹלָה (שם): **א** (פ) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני סמיכת גאולה לתפילה וכו' סעיף סא): **ב** (ב) רַ"ן (חגיגה ה. ד"ה שלחו): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ד) בַּ"ח (ס"ה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: **א]** ובסידור הרב כתוב 'מטובך'. **ב]** ובסידור הרב כתב שלא יפסיק להכריז.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

תְּפִלָּה. * [1]**וּמֵיהוּ אִם בְּאֶרֶץ אַחַת בֵּלָּה * הַצְּרִיכִים מָטָר בֵּימוֹת הַחַמָּה * טָעָה בָּהּ יָחִיד * וְשָׁאַל מָטָר בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים,** (אִם רוֹצֶה) (י) **חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל בְּתוֹרַת נְדָבָה בְּלֹא שְׁאֵלָה בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים,** (אֲבָל אֵינוֹ מְחֻיָּב לַחֲזֹר (ו) **[ז] (יא)** כְּלָל) (בית יוסף (ד"ה ומ"ש ואפילו) בשם מהר"י אבוהב. (והרמב"ן) [והרמב"ם] (נפילות אפיים ותחנונים פ"ט מ"ג) והר"ן (תענית כ ד"ה ומיהו): **ג** * [2]**אִם שָׁאַל (יב)** מָטָר (יג) **בֵּימוֹת הַחַמָּה, (יד)** מַחֲזִירִין (ו) **[ז] אוֹתוֹ:** סבירי להו כהרא"ש (בשיטה מקובצת ב"ב ד סי' י):

ו בית יוסף (ד"ה ומ"ש אבל).
ז תענית ג' (ע"ב).

בְּאֵר הַיטֵב

גְּשָׁמִים כָּלָל שֶׁלֹּא בִּזְמַן שְׁתֵּקְנוּ חַז"ל אֲפִלּוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, אֶלָּא מִרְצִין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּתַעֲנִית וּסְלִיחוֹת וְאוֹמְרִים פְּסוּקִים וּמְזֻמּוֹרִים שֶׁל מָטָר, אֲבָל אֵין שׁוֹאֲלִין וְתֵן טַל וּמָטָר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וְשָׁמְעִתְּי שֶׁשָּׁנוּ גְּדוֹלִים הוֹרוּ לִשְׁאֹל בַּצִּבּוּר וְתֵן טַל וּמָטָר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה בְּעֵת עַצֵּירַת גְּשָׁמִים, וְנִאָסְפוּ לְעַמּוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, וְתִלּוּ הַדָּבָר בִּדְאָרְחֵהּ קַמֵּי שְׁמַיָּא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבְתִשְׁבֹּצֶת הָרֹא"ש כָּלַל ד' סִימָן י' כָּתַב דְּאַף בְּשֶׁאֵין מִתְעַנִּין, מַזְכִּירִין שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְאוֹמְרִים פְּסוּקִים שֶׁל מָטָר, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב ט"ז עָלָיו דְּאִם יֵשׁ עֹקֶר לְקִבְלָה זוֹ נִרְאֶה פָּשׁוּט שֶׁבִּתְפִלָּה שֶׁל שְׁלִיחַ צִבּוּר קַאֲמַר, אֲבָל כָּל יָחִיד וְיָחִיד רַשַּׁאי לְשָׁאֹל מָטָר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, עַיֵּן שָׁם: (ו) **בֵּלָּה.** וְנִרְאֶה לְפִי זֶה בֶּן חוּץ לָאָרֶץ שֶׁטָּעָה וְשָׁאַל גְּשָׁמִים בְּתְפִלָּה אַחַת ד' מַרְחֶשְׁוָן תּוֹךְ שִׁשִּׁים יוֹם לַתְּקוּפָה, שֶׁאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר אֲפִלּוּ אֵין צָרִיךְ לִגְשָׁמִים. שִׁירֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ד) מַשָּׂה מֹשֶׁה (סי' קמא) הָרְדַּב"ז סִימָן נ"ח (ב' אלפים נה), וְכֵן כָּתַב עוֹלַת תָּמִיד (סק"ג). וּפֹרֵשׂ חֶדֶשׁ חוֹלֵק דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר אִם אֵין צְרִיכִין לִגְשָׁמִים, עַיֵּן שָׁם. וְהָא דְּכָתַב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַצְּרִיכִים מָטָר וְכוּ', הַיְינוּ דְּוָקָא כְּשֶׁנֶּעֱצַר הַמָּטָר אֲבָל בְּלֹא הָכֵי מַחֲזִירִין אוֹתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהַגְּשָׁמִים הַהוּא אֵינוֹ סִימָן קָלֶלָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן, וּמִכָּל מָקוֹם בְּשָׁעַת הַקָּצִיר לְכַלֵּי עַלְמָא מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ז): **ג** (ו) **אוֹתוֹ.** עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן שֶׁלִּפְנֵי זֶה אִם שָׁאַל מוּ' מַרְחֶשְׁוָן וְאֵילָךְ מַה דִּינוֹ. אִם נִמְשַׁךְ בִּתְפִלַּת שָׁבַע וְהִתְחִיל בְּאַתָּה חוֹנֵן וְסֵיֵם בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים וְאָז

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לִשְׁאֹל מָטָר, אֵין מַחֲזִירִין, וּמַהֲרַ"י מוֹלְכוֹ (תשובות כ"י סי' קז) כָּתַב דְּמַחֲזִירִין. וְכָתַב בְּשִׁלְמֵי צִבּוּר (שם אות ט) שֶׁלְּצֹאת יְדֵי סָפֵק יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל בְּתוֹרַת נְדָבָה וְאֵין צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דָּבָר: **ב** (ז) **בֵּלָּה.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּמַהֲרַחַ"ש (בספר תורת חיים) חֵלֶק ג' סִימָן ג' הִסְכִּים לְהָרְדַּב"ז, וְכֵן כָּתְבוּ בְּשִׁירֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ד) וּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ג) וּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) בְּשֵׁם זֶרַע אֶמֶת (סי' יג): **ג** (ז) **אוֹתוֹ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְאִם הִשְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה, יְכַוֵּן דַּעְתּוֹ לְהִשָּׁלִיחַ צִבּוּר בְּכָל הַבְּרָכוֹת,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

תַּמּוּז דְּסִימַן קְלָלָה הֵם שׁוֹאֲלִין בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. כָּתַב טַ"ז (סק"ב), הָא דְּצִבּוּר מַתְאִי לְהִתְפַּלֵּל בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, הַיְינוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּלַחַשׁ, אֲבָל לֹא יֹאמַר אוֹתוֹ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בְּקוֹל רָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. (ה) וּמִנְהָגֵנוּ כְּהַיּוֹם שֶׁאוֹמֵר הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, אֲבָל אֵינוֹ אוֹמֵר וְתֵן טַל וּמָטָר לְחוּד כִּי אִם בְּפִסּוּקִים וּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת, וּכְבָר נִדְפַּס בְּסִדּוּרִים. וּבְשַׁבָּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב (ו) מַזְכִּירִין שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְאוֹמְרִים מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁל מָטָר כִּדְאִיתָא בַּסִּדּוּרִים: (י) **חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל.** מֵירֵי שֶׁסַּיִּם כָּל תְּפִלָּתוֹ וְאָז יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל בִּנְדָבָה מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה. וְאִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁסַּיִּם, לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁיַּחֲזֹר לִבִרְכַת הַשָּׁנִים וְיִתְפַּלֵּל בִּנְדָבָה, אֶלָּא יְסַיֵּם מִתְּחִלָּה כָּל תְּפִלָּתוֹ וְאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל בְּתוֹרַת נְדָבָה [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ח)]: **(יא) כְּלָל.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה הצריכים) דְּאִם לֹא הָיָה עֲצִירַת גְּשָׁמִים וְשָׁאַל מָטָר בִּמְדִינוֹתֵינוּ מִפָּסַח וְעַד עֲצֶרֶת, צָרִיךְ מִדִּינָא לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל בְּתוֹרַת נְדָבָה: **ג (יב) מָטָר.** בֵּין שֶׁשָּׁאַל טַל אוֹ לֹא [בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ואם שאל)]: **(יג) בֵּימוֹת הַחַמָּה.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י"א. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה הצריכים) דְּאִם שָׁאַל מָטָר אַחַר הֶחָג אַף קֹדֶם שִׁשִּׁים יוֹם דְּתְקוּפָה בַּמְּדִינוֹת הַצְּרִיכוֹת לְמָטָר בְּתְחִלַּת הַחֹרֶף, [ב]צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל רַק בְּתוֹרַת נְדָבָה: **(יד) מַחֲזִירִין אוֹתוֹ.** הַיְינוּ אִם עָקַר רַגְלָיו חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַתְּפִלָּה, וְאִם לֹא עָקַר רַגְלָיו חוֹזֵר לְתְחִלַּת בִּרְכַת הַשָּׁנִים, וַאֲפִלּוּ אִם

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * **וּמֵיהוּ אִם וְכוּ'.** טַעַם דִּין זֶה הוּא עַל פִּי תְּשׁוּבַת הָרֹא"ש (כלל ד סי' י) שְׁתַּמָּה לָמָּה אֵין אָנוּ שׁוֹאֲלִים בְּד' חֶשְׁוָן בִּבְנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נְהִי דַּאֲנַן בָּתַר בְּנֵי בָּבֶל הָלְכִינַן גְּרִירִינַן, הַיְינוּ בְּדִין מִן הַדִּינִים שֶׁחוֹלְקִין בְּנֵי מַעֲרָבָא עִם תַּלְמוּד בַּבְלִי אוֹ בְּנֵי חוּץ לָאָרֶץ עִם בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן תְּלוּי זֶה בִּטְבַע הָאֲרָצוֹת, שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ צְרִיכִין לְמָטָר מִיָּד בְּד' חֶשְׁוָן וְלָכֵן שׁוֹאֲלִין בְּד' חֶשְׁוָן, וּבְנֵי בָּבֶל לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְגַשְׁמֵי עַד שִׁשִּׁים יוֹם אַחַר הַתְּקוּפָה לָכֵן לֹא הָיוּ שׁוֹאֲלִים עַד זְמַן זֶה, וְאִם כֵּן בָּאֲרָצוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְגַשְׁמֵי בְּחֶשְׁוָן הָיָה רָאוּי שֶׁיְּהֵא זֶה בִּבְנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִשְׁאֹל בְּד' חֶשְׁוָן, וְכֵן אִם מִנְהַג הָאֲרָצוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְמָטָר גַּם בֵּימוֹת הַחַמָּה [וּכְמוֹ אֶרֶץ אַשְׁכְּנַז שֶׁזְּכַר שָׁם הָרֹא"ש שֶׁצְּרִיכָה לְמָטָר גַּם מִימֵי הַפֶּסַח עַד עֲצֶרֶת] כָּל דִּינָם בִּתְפִלָּה כְּמוֹ בִּימֵי הַחֹרֶף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכָתַב הָרֹא"ש שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלוּ דְּבָרָיו לְפָנֵי חַכְמֵי דּוֹרוֹ. וְעַל פִּי זֶה כָּתַב הָרַב בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש אבל), נְהִי דְּלַכַּתְּחִלָּה לֹא קַיְּמָא לַן כְּוָותֵיהּ כֵּיוָן שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט בְּתִפּוּצוֹת יִשְׂרָאֵל דְּלֹא כְוָותֵיהּ, מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם יָחִיד טָעָה וְהִזְכִּיר בְּזִמַּן וְכוּ', אֵין חַיָּב לַחֲזֹר לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא בְּתוֹרַת נְדָבָה, וְכֵן דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. **וּמַה שֶּׁכָּתַב אִם בְּאֶרֶץ וְכוּ', פָּרוּשׁ לְאַפּוּקֵי אִם אֵינוֹ עֲיָרוֹת צְרִיכִין לְמָטָר, כָּל שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם שֵׁם אֶרֶץ כֵּיחִידִים דְּמֵי** אֲפִלּוּ לְדִבְרֵי הָרֹא"ש, כֵּן מוֹכֵחַ בִּתְשׁוּבַת הָרֹא"ש וְהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש מ"ב), **וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם שָׁאַל מָטָר בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים חוֹזֵר.** וּלְעֵלָּא עַל הַפְּרִי חָדָשׁ שֶׁפָּסַק דִּעֵיר אַחַת הַצְּרִיכָה מָטָר גַּם כֵּן בְּדִיעֲבַד שָׁם הַגִּפְרָא בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה הַיְינוּ רַק לְעִנְיַן לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* **הַצְּרִיכִים מָטָר. מְשֻׁמָּע קְצָת מִלְּשׁוֹן זֶה דְּדַוְקָא כְּשֶׁנֶּעֱצַר הַמָּטָר, אֲבָל בְּלֹא הָכִי מַחֲזִירִין אוֹתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהַגְּשָׁמִים בְּמָקוֹם הַהוּא אֵינוֹ סִימָן קְלָלָה. וּלְפִי מַה דְּמַשְׁמַע מִתְּשׁוּבַת הָרֹא"ש שֶׁמְּמֻנּוּ מִקּוֹר דִּין זֶה, הַמְּדִינוֹת שֶׁצְּרִיכוֹת מָטָר בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת כְּאַשְׁכְּנַז וְכִדּוֹמֶה אֲפִלּוּ בְּסִתְמָא דִּינֵיהוּ כְּמוֹ בִּימֵי הַחֹרֶף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה דִּלְכַתְּחִלָּה לֹא קַיְּמָא לַן כְּוָותֵיהּ. עוֹד כָּתַב שָׁם דְּהוּא הַדִּין לִדִידָן בְּמִקּוֹמוֹתֵינוּ דְּאֵנוּ צְרִיכִין מָטָר בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת דְּאִם טָעָה וְשָׁאַל אֵז מָטָר דְּאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, דִּכְפִי הַנִּרְאֶה כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ הַקָּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים הֵם צְרִיכִים לְמָטָר, וְהֵנִי לְהוּ כְּאֶרֶץ אַשְׁכְּנַז וּפְרָד"ס כְּתַב הָרֹא"ש, עַיֵּן שָׁם, וּמִדְּבָרָיו הַחֲיִים (דיני סמיכת גאולה לתפילה וכו' סעיף סה) וְחַיֵּי אָדָם (כלל כד סי"ד) מֻשְׁמָע דְּסִבְרָא לְהוּ כְּשֶׁהִיא עֲצֵירַת גְּשָׁמִים, אֲבָל בְּלֹא הָכִי חַיָּב לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, **וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא סְפֵיקָא דִּדִינָא, עַל כֵּן יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל וְיִתְנֶה אִם לֹא יָצָאתִי יְדֵי תְּפִלָּה עַד שֶׁתָּטִיף תְּהֵא לְחוֹבָה וְאִם יָצָאתִי תְּהֵא לִנְדָבָה,** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ק"ח סָעִיף י"א (סק"ל לג), וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א בְּסִימָן זֶה וְשָׁם, דְּסִפֵּיקָא דִּדִינָא הֲרֵי כְּפָסֵק לוֹ אִם הִתְפַּלֵּל שַׁחֲבֵרוֹ סִימָן ק"ז סָעִיף א', עַיֵּן שָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). [א]**וְהוּא הַדִּין בְּכָל זֶה אִם טָעָה וְשָׁאַל מָטָר מוּ' מַרְחֶשְׁוָן וּלְהַלָּן בְּמְדִינוֹת שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ הַצְּרִיכִין מָטָר וְיִתְפַּלֵּל וְיִתְנֶה בֵּנַ"ל,** וְהַכֹּל מֻהָכָן מֵטַעְמָא, כִּי בִּבְרִכֵי יוֹסֵף (סק"ג) וּבְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ד) דְּבְדִיעֲבַד אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל כְּהָרְדַּב"ז (סי' ב' אלפים נה), וּמְבֹאָר שָׁם בְּהָרְדַּב"ז טַעֲמוֹ דִּכְיוָן שֶׁבַּמָּקוֹם הַהוּא זְמַן גְּשָׁמִים, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין צִנָּה צָרִיךְ לְגַשְׁמֵי אֵין לַחֲזֹר שֶׁעַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ סִימָן קְלָלָה, וְהוּא כִּסְבָרַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם הַנַּ"ל. וּמִדְּרָךְ הַחַיִּים (שם) וְחַיֵּי אָדָם (שם) וְעוֹד אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים מֻשְׁמָע דְּלֹא תִּפְסֹק זֶה הַסְּבָרָא לְדִינָא אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ עֲצֵירַת גְּשָׁמִים בְּהָרָיא, עַל כֵּן נִרְאֶה שֶׁיֵּצָּשֶׂה כִּדְבָרֵינוּ כַּנַּ"ל:

* **טָעָה בָּהּ יָחִיד וְכוּ'.** נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם כָּל הַצִּבּוּר אוֹ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר טָעוּ וְשָׁאֲלוּ טַל וּמָטָר גַּם כֵּן אֵין חַיָּב לַחֲזֹר, דְּהָא הַטַּעַם הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מַהֲרַ"י אַבּוּהַב דְּבָאֶמֶת נִרְאִין דִּבְרֵי הָרֹא"ש, וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עָלָיו עַל כָּל פָּנִים לְעִנְיַן דַּיֵּעבַד, וְאִם כֵּן מַה לִּי יָחִיד אוֹ שְׁלִיחַ צִבּוּר וְצִבּוּר, וְהָאי דְּנָקַט יָחִיד לְרַבּוֹתָא אֲפִלּוּ אִם רַק יָחִיד שָׁאַל טַל וּמָטָר שֶׁלֹּא כְּמִנְהָג כָּל הַצִּבּוּר שָׁם אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן שֶׁצִּבּוּר רַבִּים הוּא, וְכֵן מֻשְׁמָע בְּלִבּוּשׁ, וּלְעֵלָּא עַל הַפְּרִי מִגְּדִים (א"א סק"ד) וְהַנְּדָרָךְ הַחַיִּים (שם) שֶׁכָּתְבוּ דְּדַוְקָא יָחִיד אֲבָל שְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר, דְּאֵין לָהֶם שׁוּם מָקוֹר לָזֶה. **וְעוֹד נִרְאֶה בְּפִשִׁיטוּת, דְּהָא דְּנָקַט יָחִיד מִשּׁוּם דְּכָאן בְּצִבּוּר אֲפִלּוּ בְּתוֹרַת נְדָבָה אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ק"ז סָעִיף ג', **אֲבָל חִיּוּבָא לֵיכָּא אֲפִלּוּ בְּצִבּוּר, וְנִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין בִּשְׁלִיחַ צִבּוּר.** גַּם בְּמַה שֶּׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן ב' **דְּדַוְקָא אִם טָעָה אֲבָל אִם הֵזִיד חוֹזֵר לְרֹאשׁ** וּכְדִלְעֵיל סִימָן קי"ד (ס"ו), **לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא נוֹכַל לוֹמַר זֶה בְּעִנְיָנֵנוּ כְּלָל,** דְּהָא הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ בְּדִיעֲבַד עַל הָרֹא"ש, וַהֲרֵי לְדִידֵיהּ בְּנִדְאֵי אֲפִלּוּ הֵזִיד אֵינוֹ חוֹזֵר, דְּנִסַּח הַבְּרָכָה כָּךְ הִיא:

* **וְשָׁאַל מָטָר וְכוּ'.** מֻשְׁמָע שֶׁכְּשָׁכַח לֹא טָעָה אֶלָּא הִתְנַהֵג כְּשֶׁאָר בְּנֵי אָדָם וְלֹא הִזְכִּיר, וַאֲפִלּוּ הָכִי אֵינוֹ מַחֲזִיר מִצַּד הַדִּין לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, דְּהָא הַטַּעַם הוּא דְּלִמָּא הֲלָכְתָא כְּהָרֹא"ש שֶׁיּוֹתֵר, וְאִם כֵּן כָּל זְמַן הַזְּכָרָה נִמְשָׁךְ שָׁם לְדִידֵיהּ כַּמְּבֹאָר בִּתְשׁוּבַת הָרֹא"ש שָׁם בְּהָרָיָא הֶחְזִירוּהוּ שׁוּרָן בָּזֶה, וְאִם כֵּן יֵשׁ לוֹ לַחֲזֹר בְּשֶׁכְּלָל שֶׁלֹּא אָמַר נַשְׁמָה, דְּהָא כָּתַב שָׁם דְּבִמְדִינוֹת כְּאֵלּוּ הַדִּין שֶׁל מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם מֻעֲצָרֶת וְאֵילָךְ כְּמוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפֶּסַח וְאֵילָךְ. עַיֵּן שָׁם, וּמֻשְׁמָע שָׁם דְּיֶשְׁנָן לְגַמְרֵי, וְאִם כֵּן כִּי הֵיכִי דְּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִם לֹא הִזְכִּיר עַד פֶּסַח מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, הָכִי נָמֵי בָּזֶה עַד עֲצֶרֶת, וְאִם כֵּן מִמֶּה נִפְשָׁךְ אֵינוֹ יוֹצֵא בִּתְפִלָּה הַזֹּאת, וְלִכְאוֹרָה יִהְיֶה מִזֶּה רְאָיָה לְהַפְּרִי מְגַדִּים שֶׁכָּתַב בְּסִימָן קי"ד (א"א) אות ו' דְּלִדְעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּהִזָּכְרָה אֲפִלּוּ אֶרֶץ אַחַת כָּלָה הַצְּרִיכָה מָטָר אֲפִלּוּ הָכִי מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, וְלֹא סְבִירָא לֵיהּ בָּזֶה כְּלָל כְּהָרֹא"ש, וְעַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ס"ד ד"ה ואפילו) מָה שֶׁכָּתַבְתִּי אוֹדוֹת זֶה. אוֹ אוּלַי דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַיְירֵי בָּזֶה שֶׁכָּתַב וּמִיהוּ וְכוּ' לְמִנְהָגוֹ מִנְהָג סָפוּר שְׁנוֹהֲגִין לוֹמַר טַל בֵּימוֹת הַחַמָּה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קי"ד סָעִיף ג', וְקִיְּמָא לַן שָׁם בְּסָעִיף ה' דְּאִם הִזְכִּיר טַל בִּמְקוֹם גֶּשֶׁם אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, אֲבָל זֶהוּ דִּיחַק קְצָת, דְּמַתְחִיל בְּתוֹרַת סָפוּר וְאַשְׁכְּנַז, וּמְסַיֵּם בַּחֲדָא:

ג * **אִם שָׁאַל מָטָר וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יד) דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר לְתְחִלַּת בִּרְכַת הַשָּׁנִים, וְאִם לֹא הִתְחִיל רַק מִוֹתֵן בְּרָכָה וְכוּ' לֹא מִיבָּעֵי אִם נִזְכַּר בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר וַדַּאי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ב) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ו) רֹא"שׁ** (בתשובה כלל ד סי' י):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (שם) כתב: אם בארצות אלו טעה היחיד ושאל מטר מו' במרחשון ואילך אינו מחויב לחזור. **ב]** ראה בליקוטי דברי הרב לביה"ל (ד"ה הצריכים).

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah